Debatredaktør: **Johannes Henriksen** / debat@k.dk
Denne side er redigeret af Pierre Bannasch

Udgivet af A/S Kristeligt Dagblad | Grundlagt 1896
Ansvarshavende chefredaktør og adm. direktør: Erik Bjerager
Redaktionschef: Jeppe Duvå | Kommerciel direktør: Hans-Christian Kock
Tryk: Sjællandske Medier A/S, Ringsted

Kristeligt Dagblad mener

Sommer i ufrihedens tegn

Genopdragelsesrejser er problematisk praksis, som bør ophøre

For de fleste børn i Danmark er sommeren anledning til fri leg, familiesamvær og til at samle kræfter til igen at møde hverdagslivet i skoler og daginstitutioner. For andre er virkeligheden anderledes. Det gælder ikke mindst for det stigende antal unge piger og drenge fra især muslimske minoritetsmiljøer, som ofte i sommerperioden sendes på såkaldte genopdragelsesrejser.

Som det fremgår af dagens avis får rådgivningstilbuddet Etnisk Ung i dag markant flere henvendelser end tidligere fra unge, som frygter for at blive sendt af sted på disse rejser til deres forældres hjemland.

Det er selvfølgelig legitimt for ikke-vestlige familier at ville fastholde en relation til familien i hjemlandet, ligesom det er forståeligt, at mange forældre gerne vil give dele af hjemlandets kultur og religion videre til deres børn. Men det er afgørende, at det finder sted på en måde, som er forenelig med den vestlige kultur- og livsform, som de pågældende familier nu er en del af. Alt for ofte er det ikke tilfældet. Tværtimod bruges genopdragelsesrejser i mange tilfælde som social kontrol eller straf, hvis forældrene oplever, at børnene er blevet lidt for "vestlige" eller "danske" i deres opførsel. Det kan være unge piger, som ikke vil gå med tørklæde, eller drenge, som ikke lever op til familiens forventninger. For de unge piger kan det også være indledningen på et forløb, som ender med tvangsægteskab.

Det siger sig selv, at den form for ufri, undertrykkende praksis hverken er befordrende for de unges trivsel eller for deres integration i det danske samfund.

Som pakistanskfødte Rushy Rashid påpeger i dagens avis, er problemet med genopdragelsesrejser udtryk for en konflikt mellem en kollektivistisk og en vestlig, individ-orienteret kultur. De unge, som vokser op i muslimske minoritetsmiljøer herhjemme, vil ofte stå splittet mellem de to verdener. Mellem den individbaserede frie verden på godt og ondt, de møder på skolen og blandt venner, og den traditionelle, æresorienterede og faderstyrede virkelighed, de møder i hjemmet og i familien. Der er ingen lette løsninger på den splittelse, som er dyb. Men der er heller ingen vej uden om at slå fast, at den frie, vestlige livsform med afsæt i individets rettigheder og ligestilling mellem kønnene nu engang er den, som skal gælde her.

Det er glædeligt, at mange unge muslimske drenge og piger selv tager affære i kampen mod undertrykkelse og social kontrol og søger hjælp, når familien stiller sig i vejen. Vi andre kan hjælpe med oplysning og støtte. Til de forældre, som sender deres børn på genopdragelsesrejser, skal opfordringen lyde: Trods ønsket om at holde kontakt til familie og hjemland, er I nødt til at indse, at I nu er kommet til et land, som bygger på andre værdier. Når I ønsker at opdrage jeres børn efter normer, som kun gælder i Pakistan eller Tyrkiet, svigter I jeres børn og vanskeliggør deres integration og fremtid i Danmark.

For der er ingen fremtid for patriarkalsk social kontrol og undertrykkelse her i landet.

JOHANNES HENRIKSEN
DEBATREDAKTØR

Sådan skriver du til avisen

Kronikker: højst 7500 anslag inklusive mellemrum.
Kommentarer: højst 3500 anslag inklusive mellemrum.
Læserbreve: højst 900 anslag inklusive mellemrum.
Alle indlæg forsynes med navn, adresse og stilling. Medsend gerne portrætfoto.
Indlæg, der sendes til Kristeligt Dagblad, må ikke sendes til andre aviser.
Kronik- og debatredaktionen forbeholder sig ret til at redigere og forkorte i indlæg.
Efter at et indlæg har været bragt i Kristeligt Dagblad, er det alene avisen, der har retten til at publicere det på sociale medier og andre steder på internettet.
Alt stof, der bringes i avisen, arkiveres i elektroniske arkiver, herunder Infomedia, og publiceres på avisens egen hjemmeside **k.dk.**
Kommentarer og læserbreve til: **debat@k.dk.** Kronikker til: **kronik@k.dk**
eller send til: **Kristeligt Dagblad, Vimmelskaftet 47, 1161 København K.**

Tro eller videnskab? Det er et fejlskud at sige, at man skal tale om kristendom fra troens perspektiv

AF ANDERS KLOSTERGAARD PETERSEN

REFLEKSION eller refleks? Man kommer unægtelig i tvivl i Sørine Gotfredsens "Refleksion" i Kristeligt Dagblad fredag den. 27. juli. Det kræver indsigt, kundskab og langsommelighed at reflektere, medens refleksen, biologisk set, blot er et ufrivilligt respons på en stimulus.

Når man som medielus dagligt skal give sin uforbederlige mening til kende om alt og alle, får det undertiden umiskendelig karakter af refleks og ikke refleksion.

Det er i al fald hverken begavelse eller klogskab, der præger Gotfredsens "Refleksion", men snarere et fejlskud. Hun reagerer denne gang på min diskussion med Morten Messerschmidt (DF), om kristendom i højere grad end andre religioner (i disse år altid islam) skulle være forenelig med sekularisering forstået både som en intern teologisk udvikling og som samfundsmæssig kontekst for religionen.

Det er dog ikke den diskussion, hun tager op, men i stedet en afledt debat om, hvordan man taler om kristendom på universitetet og i det offentlige rum. Sørine Gotfredsen er bekymret for, at en videnskabelig tilgang til kristendom drænер og tømmer den for livskraft. I stedet slår hun ligesom også Morten Messerschmidt til lyd for, at man skal tale kristendom fra troens perspektiv.

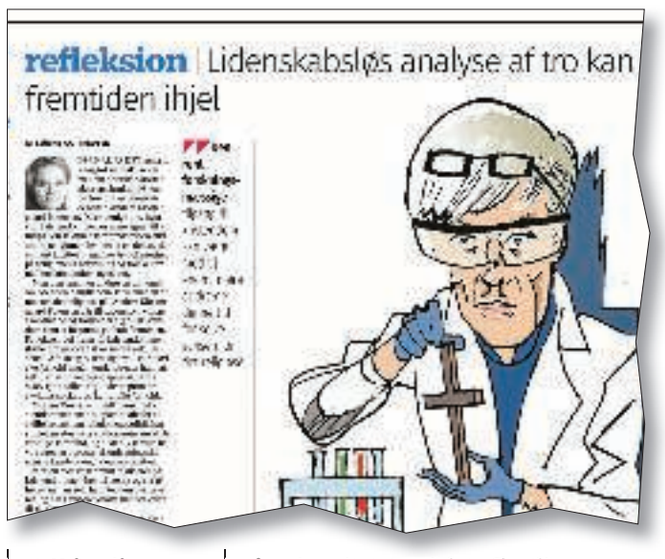

▲ **Kristeligt Dagblad fredag den 27. juli 2018.**

Det lyder besnærende, men synspunktet ender med at skyde sig selv i foden, for det kan i modsætning til videnskab ikke gøres alment gældende. Det svarer til at sige, at man skal være åndssvag for at skrive om åndssvageforsorgen, at man skal være hest, for at skrive om heste, at man skal være troende for at skrive om tro, og sådan kan man blive ved i det absurde. En ting er, at Messerschmidt kom for skade at give udtryk for opfattelsen, hvis andre talspersoner i Danmark hører til blandt fundamentalistiske muslimer og kristne; men det er rystende, at Gotfredsen som statsuddannet teolog og præst i folkekirken ikke kender forskel på kateder og prædikestol, universitet og kirke.

NÅR VI I DANMARK fortsat har teologi ved to af landets universiteter, er det, fordi teologi drives som videnskab. I det øjeblik den gøres til trosanliggende, har den intet at gøre ved et dansk universitet. Så har man reduceret den til en sag, der bedst drives i synagogen, moskéen, kirken eller ved de to privatfinansierede bibelinstitutter, som også findes i Danmark. Hvorfor?

Af den simple grund, at universitet og videnskab forudsætter, at de studier, der drives, og at de resultater, som opnås, kan gøres alment tilgængelige, uanset hvilken etnicitet, ideologi, religion eller andre private forhold der måtte kendetegne ens baggrund. Det burde Gotfredsen vide. Hun burde også vide, hvis hun havde reflekteret over sagen, at netop det forhold har været til gavn for såvel kirke som universitet og almensamfund. For kirken har det ført til en kristendomsform, som ikke har lukket sig om sig selv i forstokket religiøsitet og sekterisk afgrænsning fra almensamfundet. For universitet og almensamfund har det bidraget til uddannelse af præster, som også kan begå sig i samfundet og begavet kan deltage i debatter, til en vigtig forståelse af kristendommens betydning i fortid og nutid og dermed også med langt større sans for, hvad ikke alene kristendom, men også religion er.

Jeg er enig med Gotfredsen i, at et videnskabeligt verdenssyn ikke er udtømmende. Men det er netop derfor, vi har kateder og prædikestol, universitet og kirke som forskellige institutioner, der til gavn for begge og almensamfund kan udfordre og holde hinanden i skak. Fanden er løs, hvis ikke man formår at skelne mellem de to og holde dem adskilt. ■

Anders Klostergaard Petersen er professor i religionsvidenskab ved Aarhus Universitet.

Flere danskere søger behandling for alvorlig psykisk sygdom. Men der er hverken penge eller senge nok til at behandle dem

AF ANDREAS RUDKJØBING

I ALT FOR MANGE ÅR er psykiatrien blevet syltet økonomisk i forhold til resten af sundhedsvæsenet. Det har betydet, at en stor gruppe patienter ikke har fået den nødvendige behandling. Igen og igen har læger og andre fagfolk råbt vagt i gevær, og det har da også ført til, at skiftende regeringer har indset, at der er behov for at investere i psykiatrien. Psykiatrihandlingsplanen fra 2014 og en række andre tiltag har gjort, at det er lykkedes regionerne at hjælpe flere patienter, og det er godt.

Men desværre langtfra godt nok. Selvom psykiatrien behandler flere patienter, så er der ikke ressourcer og kapacitet nok til at behandle det stadigt stigende antal danskere, som søger behandling for angst, depression, psykose eller en anden alvorlig psykisk sygdom.

> **Lyt til lægerne** og de andre sundhedsprofessionelles bekymringer og forslag til handlinger.

Det har katastrofale konsekvenser for mange patienter, som ikke får den behandling, de har brug for. Psykiatere på sygehusene oplever, at de er nødt til at udskrive ikke-færdigbehandlede patienter, og de kæmper med mangel på sengepladser og ambulante tilbud. Kapaciteten hos de praktiserende speciallæger er ikke tilstrækkelig, og de potientielt gode muligheder, der er for at aflaste sygehusene, kunne udnyttes langt bedre. Langt flere patienter kunne færdigbehandles i samarbejdet mellem almen praksis og speciallægepraksis, så sygehusene kunne bruge deres ressourcer til at behandle de mest syge.

Kan man forestille sig, at en kræftpatient vil blive udskrevet, efter kun at have været igennem halvdelen af sin behandling? Eller at der ikke er en sengeplads på kræftafdelingen? Nej, vel. Men det er reelt set det, som patienter i psykiatrien oplever igen og igen.

Sundhedsministeren har lovet, at der er en ny handlingsplan for psykiatrien på vej til efteråret, og et bredt spektrum af politikere og myndigheder gør i den her tid meget ud af at fremhæve, hvor vigtigt det er at forbedre indsatsen for patienter med psykisk sygdom, ligesom Sundhedsstyrelsen nu også er kommet på banen med sine faglige anbefalinger til en styrket psykiatri.

DER ER MASSER AF gode hensigter – både fra politikerne og i styrelsens rapport. Og det er svært at være uenig, når styrelsen for eksempel skriver, at den øgede sygelighed og overdødelighed for psykiatriske patienter skal nedbringes, eller at det er nødvendigt med en tidligere og mere tilgængelig indsats for mennesker med psykiske lidelser.

Kendetegnende for udmeldingerne er, at der mangler en angivelse af, hvem der har ansvaret for, at hensigterne også bliver til virkelighed og ikke forbliver tomme ord i en fin rapport eller fra talerstolen. Jeg savner også, at politikere og myndigheder adresserer, at vi har brug for at øge antallet af sengepladser. At vi har brug for flere personaleressourcer og for at fastholde dem, der har valgt psykiatrien til. At der bliver stillet krav til sundhedsfagligheden på de kommunale bosteder for psykiatriske patienter. At sygehuspsykiatrien aflastes ved at flere patienter behandles i speciallægepraksis. Og at behandlingen af patienter med misbrug skal blive bedre – blandt andet ved at samle den hos regionerne.

Jeg vil opfordre ministeren til at gøre den kommende psykiatriplan så konkret som mulig. Lyt til lægerne og de andre sundhedsprofessionelles bekymringer og forslag til handlinger – og frem for alt: afsæt penge nok til, at handlingerne kan føres ud i livet. Patienter med psykiske lidelser skal have bedre behandling – og det skal være nu. ■

Andreas Rudkjøbing er formand for Lægeforeningen.

"Jeg fortalte præsidenten direkte, at jeg syntes, at hans sprog ikke kun var splittende, men i tiltagende grad farligt. Jeg fortalte ham, at selvom udtrykket 'falske nyheder' er usandt og skadeligt, er jeg langt mere bekymret over hans omtale af journalister som 'fjender af folket'."

A.G. SULZBERGER, UDGIVER AF THE NEW YORK TIMES, I UDTALELSE EFTER MØDE MED PRÆSIDENT TRUMP

kort sagt

Her er et alternativ til Gud og spaghetti

TRINE GJØRTZ
Sognepræst kbf. i Sydmors Pastorat, sorggruppevejleder i Aalborg Stift

I avisen fredag den 13. juli efterspørger Søren Hauge, Hadsund, et alternativ til Gud og spaghetti i den gode mening at tiltrække et andet klientel. God idé. Tillad mig at beskrive vores Spiseklub-koncept i Sydmors Pastorat til inspiration. Kommunen efterspurgte et initiativ til småtspisende og ensomme borgere. Vi greb bolden og opfandt Spiseklubben, som er et samarbejde mellem menighedsråd, borgerforeningen/beboerforeningen og Morsø Kommune.

Vi mødes en fast tirsdag hver måned, og man er fast medlem af Spiseklubben, og må derfor melde afbud hvis man ikke kommer. Der udleveres kalender med datoer for et år ad gangen. Vi mødes klokken 11.30 og slutter klokken 13.30.

Det betyder, at ældre, der er utrygge ved at gå ud om aftenen, kan være med. Der synges, læses eller fortælles undervejs, men vigtigst af alt, så spiser vi sammen. Maden leveres af det kommunale storkøkken. Vi får to retter hver gang.

Der er to hold frivillige tilknyttet. De sørger for at dække et pænt bord i Menighedshuset eller Borgerhuset. Hvert hold består af tre frivillige, som har tjansen på skift, og derfor ikke finder det uoverkommeligt.

Idéen er hermed givet videre.

Kirkens skal ikke være værtshus

KAMMA ANKJÆRØ
Ny Munkegade 80, Aarhus

"Folk har siddet og grinet og drukket øl, mens de har kiget op på korset, og det er det, som fodbolden og kristendommen har tilfælles, glæden og legen," fortæller sognepræst Henrik Emanuel Hansen ifølge Århus Stiftstidende den 23. juli efter sin prædiken i Sankt Lukas Kirken søndag eftermiddag den 22. juli, da AGF inviterede hele byen til gudstjeneste.

Flere tusinde fans var ifølge avisen også mødt op, og kirken var fuldstændig fyldt op af hvide trøjer, mange med Ceres-reklamer.

"Det er første gang, der bliver drukket bajere i Sankt Lukas Kirken, men også første gang, der afholdes en særlig gudstjeneste i forbindelse med en fodboldkamp," fortæller sognepræsten, "det er historisk, det, der sker i dag. Vi skriver ikke kun fodboldhistorie, men også kirkehistorie. Det er første gang nogensinde, man gør sådan noget i hele Norden," siger Henrik Emanuel Hansen.

Og forhåbentlig også sidste.

Når 122.000 danske børn lider under at leve i familier med alkoholproblemer, skal ingen dansk kirke fungere som værtshus for hujende fodboldfans, hvoraf nogle ifølge avisen ikke var specielt interesseret i at skulle i kirke. ■

mediekommentar

Vi ved alle sammen for lidt om hinanden

AF LEIF HJERNØE

SE GODT PÅ overskriften til disse spalter. Så enkelt kan årsagen til alverdens elendigheder beskrives: "Vi ved alle sammen for lidt om hinanden". Citatet er fra et interview med statsminister Lars Løkke Rasmussen undervejs i DR 2's stort anlagte tredelte serie "Sommer i Grønland – Live fra verdens største ø".

Serien blev i weekenden suppleret med blandt andet den danske dokumentariske film "Eksperimentet" fra 2010.

Filmen bygger på interviewbogen "I den bedste mening" af Tine Bryld (1939-2011) om 22 grønlandske børn, som i 1951 blev afskåret fra deres familier for at blive omskolet til en slags elitedanskere, der skulle danne forbilleder for fremtidens grønlandske generationer. Bogen findes også på grønlandsk.

> **Sådan set er vi** jo alle skilsmissebørn.

AT DER I FILM og bog er tale om såvel grønlandske som danske kæmpestore problemer med at forstå sig selv som henholdsvis koloniserede og kolonisatorer blev på DR 1 sat i perspektiv af andre dokumentariske programmer som det helt nye "Knud Rasmussen – den store fortryller" og "Ekspeditionen til verdens ende", en dansk produktion fra 2013.

Dertil kommer, at DR 1 i disse dage også genudsender serien "De unge grønlændere" (2017), som i fire afsnit handler om de fremtidsdrømme og den kultursplittelse, som i forholdet mellem Grønland og Danmark tydeliggøres på en i virkeligheden eviggyldig og globalt omfattende måde. I aften om vendepunkter.

Fra den i indledningen omtalte serie, "Sommer i Grønland" har jeg også dette citat: "Den eneste grund til, at vi holder sammen, det er forskelligheden." Det var den verdenskendte geologiprofessor Minik Rosing (født 1957), som udtalte sig så kortfattet og dog vidtspændende almengyldigt. Han medvirkede også i "Ekspeditionen til verdens ende", hvorfra jeg hentede denne iagttagelse i forbindelse med de geologiske undersøgelser: "Man er på jagt efter noget i sig selv, når man leder dernede under jorden."

DET PASSEDE GODT sammen med en betragtning fra en anden videnskabsmand, antropologen Rane Willerslev (født 1971), der sammenlignede forholdet mellem Grønland og Danmark med de konfrontationer og uenigheder, som kendetegner et ægteskab.

Erfaringer fra skilsmisseprocesser burde kunne benyttes konstruktivt også der.

Sådan set er vi jo alle skilsmissebørn. Ihvertfald hvis man bliver gammel nok, så gennemgår vi livet igennem mange slags opgør, sorger og prøvelser, når social nød, sygdom og død før eller siden skiller os alle fra det fortrolige og identitetsgivende.

Som en slags konkluderende pointe af disse betydningsfulde udsendelser om "den sammenhængende inuitkultur", som Knud Rasmussen var en enestående formidler af, skal denne erkendelse noteres: Vores fælles fremtid vil på en hidtil uset måde være præget af, at vi i dag er i stand til at ændre vores omgivelser hurtigere, end vi er i stand til at tilpasse os dem. ■

Leif Hjernøe er forfatter og foredragsholder.